

MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN

**BULETINUL MUZEULUI JUDEȚEAN TELEORMAN
SERIA ARHEOLOGIE**

11 - 2019

MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN

BULETINUL MUZEULUI JUDEȚEAN TELEORMAN. SERIA ARHEOLOGIE 11

COLEGIUL DE REDACȚIE

Dr. Pavel Mirea, *Muzeul Județean Teleorman* - Redactor șef

Dr. Ecaterina Țânțăreanu, *Muzeul Județean Teleorman* - Secretar de redacție

Dr. Radian R. Andreescu, *Muzeul Național de Istorie a României*

Professor Douglass W. Bailey, *San Francisco State University*

Professor Amy Bogaard, *Oxford University*

Dr. habil. Adina Boroneanț, *Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan' București*

Prof. univ. dr. Sabin Adrian Luca, *Universitatea 'Lucian Blaga' din Sibiu, Muzeul Național Brukenthal*

Dr. Steve Mills, *Cardiff University*

Dr. Cristian Schuster, *Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan' București*

Dr. Laurens Thissen, *Thissen Archaeological Ceramics Bureau, Amsterdam*

Tehnoredactare: Pavel Mirea, Pompilia Zaharia

Corectura: Mădălina Dumitru

Consultanți: Steve Mills (limba engleză), Cristi Marin (limba franceză)

Coperta: bază de cupă cu atribute antropomorfe descoperită în așezarea de tip *tell* de la Vitănești – desen Cătălina Dănilă, machetare Pompilia Zaharia.

Colegiul de redacție nu răspunde de opiniile exprimate de către autori.

Corespondența, manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb se vor trimite Colegiului de redacție, pe următoarea adresă: MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN, str. 1848, nr. 1, cod poștal 140033, ALEXANDRIA, jud. Teleorman, ROMANIA sau prin email: redactie_BMJT@yahoo.com; pavelcmirea@yahoo.com.

Revistă editată cu sprijinul Consiliului Județean Teleorman

©Toate drepturile asupra acestui număr sunt rezervate Muzeului Județean Teleorman

SUMAR

CONTENTS

PALEONTOLOGIE

PALEONTOLOGY

Ștefan VASILE, Veronica COJOCARU, Bogdan Alexandru TORCĂRESCU

A partial *Mammuthus meridionalis* skeleton from Brebina
(Teleorman County, Dacian Basin)

*Un schelet parțial de Mammuthus meridionalis dela Brebina
(județul Teleorman, Bazinul Dacic) .....*

5

ARHEOLOGIE

ARCHAEOLOGY

Andreea BÎRZU

Notă asupra unui fragment de vas gumelnițean cu atribute antropomorfe descoperit
la Vitănești, jud. Teleorman

*Note on a Gumelnița vessel with anthropomorphic features discovered at Vitănești,
Teleorman County .....*

15

Ion TORCICĂ

Unburned loom weights from Vitănești 'Măgurice' tell settlement
(Teleorman County, southern Romania)

Greutăți de lut nears de pe tell-ul Vitănești 'Măgurice' (județul Teleorman, sudul României) .....

23

Alin FRÎNCULEASA, Bianca PREDA-BĂLĂNICĂ, Angela SIMALCSIK, Octav NEGREA,
Bogdan CONSTANTINESCU, Daniela CRISTEA-STAN

Morminte Iamnaia într-un tumul redescoperit și salvat în localitatea Blejoi (jud. Prahova)

Yamnaya graves found in a burial mound, rediscovered and saved at Blejoi (Prahova County) .....

35

Eugen S. TEODOR, Pavel MIREA, Emil DUMITRAȘCU, Mihai MICU

Cercetările arheologice de la Segarcea-Deal 'Cișmele' (județul Teleorman)

Archaeological research at Segarcea-Deal 'Cișmele' (Teleorman County) .....

79

Mihai MICU

Cetatea Turnu – o primă atestare anterioară domniei lui Mircea cel Bătrân

Turnu Fortress – a first attestation before Mircea the Elder's rule .....

101

Robert GINDELE, Lavinia BRÂNDUȘAN, Viorel Ștefan GEORGESCU, Andrei HEROIU

Cercetări arheologice preventive la Cetatea Turnu (Turnu Măgurele, jud. Teleorman),
campaniile 2018-2019 – rezultate preliminare

*Rescue excavations at Turnu Fortress (Turnu Măgurele, Teleorman County),
2018-2019 seasons – preliminary results .....*

111

Adriana GAȘPAR

Ceramica din perioada otomană târzie descoperită recent la Cetatea Turnu. Analiză preliminară

Late Ottoman pottery recently found at Turnu Fortress. Preliminary analysis 133

Pavel MIREA, Ion TORCICĂ, Claudiu OLARU

Cercetări arheologice preventive la Mănăstirea Coșoteni (com. Vedea, jud. Teleorman)

Rescue excavations at Coșoteni Monastery (Vedea commune, Teleorman County) 153

CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DE LA SEGARCEA-DEAL 'CIȘMELE'
(JUDEȚUL TELEORMAN)

Eugen S. TEODOR *
Pavel MIREA **
Emil DUMITRAȘCU *
Mihai MICU ***

Abstract: *The northern side of the Segarcea-Deal village came to our attention in 2010 when making the urbanistic documentation for the Segarcea-Vale commune. Later, between 2015 and 2017, the archaeologists working for the Limes Transalutanus Project repeatedly visited the site, searching for a Roman route connecting the former frontier along the Olt River and the new border of the early third century A.D. The finding of a stamped brick during the research provided the stimulus for organising a test excavation in the summer of 2019. The excavation did not result in the best news, as the Roman artefacts were all in secondary positions, but the quite large quantity of building materials is suggestive of the proximity of a relevant Roman feature. Some new fortuitous discoveries in the fall of 2019 provided supplementary data about the perimeter for which further investigations are required.*

Rezumat: *Situația arheologică a zonei nordice a satului Segarcea-Deal a intrat în atenția noastră cu ocazia realizării studiului P.U.G. pentru comuna Segarcea-Vale, în 2010. Mai târziu, între 2015-2017, arheologii proiectului Limes Transalutanus au vizitat repetat locația, suspectând o rută romană care lega vechiul limes al Oltului de noua graniță transalutană, la începutul secolului al III-lea. Descoperirea unei cărămizi șampilate a fost stimulul pentru organizarea unei scurte săpături de diagnostic, în vara anului 2019. Săpătura nu a confirmat cele mai bune speranțe, fiindcă materialul roman găsit s-a demonstrat a fi în poziție secundară, însă cantitatea mare de materiale de construcții sugerează un obiectiv important și relativ proxim. Mai multe descoperiri întâmplătoare, realizate după săpătură, în toamna anului 2019, dau o sugestie mai clară a perimetrului în care noi investigații vor fi necesare.*

Keywords: *stamped brick; Roman pendant; Prehistory; Early Middle Ages; Late Middle Ages.*

Cuvinte cheie: *cărămidă șampilată; pandantiv roman; preistorie; ev mediu timpuriu; ev mediu târziu.*

Date preliminare

Pe teritoriul localității erau cunoscute descoperiri arheologice din a doua epocă a fierului în malul terasei la nord de sat, fără alte precizări (Spiru 1996: 53). Cercetări de suprafață au fost efectuate de arheologi ai Muzeului Județean Teleorman¹, la sfârșitul lunii aprilie 2010, în vederea stabilirii situației arheologice din zonă, pentru întocmirea Studiului arheologic și istoric aferent P.U.G. - ului comunei (Țânțăreanu *et al.* 2010). Aceste cercetări au fost condiționate în mare măsură de gradul de ocupare al terenurilor cu culturi agricole, de zonele de pășune, dar și de existența gospodăriilor pe terenuri cu potențial arheologic. Pe teritoriul satului Segarcea-Deal, în marginea de est al acestuia, în punctul 'Cișmele', au fost identificate într-o zonă puternic afectată de lucrări de excavație efectuate pentru exploatarea solului necesar pentru diferite lucrări edilitare (Planșa II, vezi GI), urme de locuire din mai multe epoci: a doua epocă a fierului, epoca medievală timpurie, epoca medievală. Din zona gropilor de împrumut au fost culese numeroase fragmente ceramice. Pe profilul unei asemenea gropi, lung de cca. 70 m au putut fi făcute observații stratigrafice. Au fost evidențiate profilele mai multor gropi, unele de bordeie, inclusiv cu vetre de foc sau cuptoare precum și gropi de provizii (Planșa V). Cele mai consistente urme de locuire par să aparțină epocii geto-dacice (Planșa IX), locuirea de aici putând fi pusă în legătură cu importanta cetate getică fortificată aflată mai la nord, la Pleașov (Preda 1986).

---

* Muzeul Național de Istorie a României, Calea Victoriei, nr. 12, sector 3, 030026, București, România; esteo60@yahoo.co.uk; emildumitrascuionut@gmail.com.

** Muzeul Județean Teleorman, str. 1848, nr. 1, 140033, Alexandria, jud. Teleorman, România; pavelcmirea@yahoo.com.

*** Honeywell International Services, MarCom Center of Excellence, str. George Constantinescu, nr. 3, BOC Tower, Et. 7, sector 2, 020339, București, România; Mihai.Micu@Honeywell.com; mishumml@yahoo.com.

În anii 2014-2017 s-a desfășurat proiectul de cercetare *Limes Transalutanus*,² cu fonduri UEFISCDI. Scopul lui principal era cartarea siturilor aparținând graniței romane de la începutul sec. al III-lea, pornind dintr-o poziție la est de Turnu Măgurele și până la Pitești.³ Între obiectivele secundare de atunci se număra și înțelegerea suportului logistic al noii frontiere, respectiv liniile de aprovizionare și sprijin tactic, dinspre Olt. Din acest motiv au fost vizitate și obiective aflate în spatele aceluiași *limes*. Unul dintre ele a fost 'Cișmele', toponim din satul Segarcea-Deal, comuna Segarcea-Vale, jud. Teleorman.

Toponimul amintit este sugestiv, locul fiind unul dintre cele mai interesante de la terasa răsăriteană a Oltului. Așa cum se știe, terasa din stânga râului este înaltă (cca. 100 m pe altitudine) și de obicei abruptă, dar la Segarcea lucrurile sunt diferite, panta de acces spre terasă fiind mult mai blândă și, desigur, mai lungă. În partea de sud a satului curge un pârâu⁴ care se alimentează dintr-o vale relativ largă, cu diferențe de cotă de peste 60 de m. Izvoarele, amenajate și numite după moda turcească a cișmelelor, constituie sursa principală de apă din zonă, cea mai bogată, de altminteri, din împrejurimi (Planșa I).

La nord de Dunăre terasa de est a Oltului este cel mai înalt loc pe întindere de multe zeci de kilometri. Câmpia de la răsărit este un platou ușor înclinat spre SE, ceea ce face ca de la Măgura Ordiei, aflată imediat la nord-est de sat, să se vadă în zilele frumoase mult dincolo de râul Călmățui. Cât despre vizibilitatea spre apus, terasa occidentală a Oltului este mult mai joasă.

Un asemenea punct de observație, cu vedere la 360°, ar fi fost foarte util graniței romane. Măgura Ordiei se află la numai 12 km SV de mica fortificație romană de la Putineiu și la 15 km SV de castrul de la Băneasa (principala fortificație a întregii zone). Același punct se află la 13 km NE de castrul de la Islaz. Simplu – izvorul cunoscut drept 'Cișmele' se află aproximativ la jumătatea drumului. Distanțele date mai sus sunt în linie dreaptă, ceea ce face ca între Islaz și Băneasa să nu fie doar 28 de km, ci bine peste 30, adică mai mult decât uzual între două stații romane (maximul este de 18 mile, adică 26,5 km). În plus, pentru deplasarea de la Islaz la Băneasa se pune și problema traversării Oltului, care aducea probleme speciale, de genul celor cunoscute pentru un bac (trafic, cozi de traversare); în plus, erau de traversat două cursuri de apă, Oltul și Sâiul (numit și Oltul Mic). Un punct intermediar între cele două castru ar fi fost necesar atât militarilor, cât și civililor (comercianți, de exemplu).

Acestea au fost motivele care ne-au îndemnat, de la început, să facem cercetări de suprafață în zona satului Segarcea-Deal. Situl a fost vizitat în mai multe secvențe, de-a lungul anilor 2016-2017. A fost inspectat în primul rând extravilanul de la NE de sat, pe marginea superioară a terasei, între drumul modernizat și calea ferată. Zona interesa, în primul rând, pentru un releu de vizibilitate spre Băneasa. Rezultatele nu au fost spectaculoase, dar nici nu au lipsit; într-o zonă aflată la 50 m SV de Măgura Ordiei au fost găsite fragmente de cărămizi romane în asociere cu bolovani de râu (o asociere pe care trebuie să o reținem), lucru interesant, dar fără alte materiale. La alte 150 m SSE de acel punct – s-au mai găsit puține fragmente ceramice de sec. III p.Chr., în aceeași asociere cu piatră de râu (care nu se găsește în zonă, deci este adusă de undeva, cu un scop anume). În același areal, la S de Măgura Ordiei și la E de șosea, s-au găsit și fragmente ceramice preistorice (atipice, puține).

Panta care coboară spre punctul Cișmele, pe direcția SV, este un teren care a fost în trecut terasat (pentru de viță de vie), dar astăzi este o pășune pe care observația arheologică nu este deloc facilă. De aceea, căutările noastre de sub terasă s-au concentrat în zona celor două cișmele, aflată la cca. 300-350 m SV de șoseaua asfaltată, și la cca. 100 de m de marginile satului Segarcea-Deal. Zona este caracterizată de pante relativ abrupte spre NE și NV, cu ravene adânci (5-10 m), pe marginile cărora observația arheologică este posibilă. Principalele descoperiri din acea etapă (2016-2017) s-au concentrat la NV și N de cișmeaua mai mică din vest. În lungul unui drum neamenajat care urcă din zona cișmelei de vest spre NNV, spre sat, s-au găsit, pe o lungime de 50 de m, mai multe lucruri care sugerau prezența romanilor, de la pietre de calcar (care nu sunt locale, fiind aduse, cel mai probabil, de pe malul bulgăresc al Dunării) la chirpici ars, ceramică romană tipică și ceramică cenușie sugerând o datare de sec. III p.Chr. Într-o zonă proximă, la doar 30 de m spre est și imediat la nord de izvorul de vest, s-au găsit morminte de inhumație tăiate de eroziune, vizibile în taluzul natural, în asociere cu alte lucruri interesante, între care un fragment de țiglă romană și un fragment de farfurie cenușie, din ceramică fină, databilă și ea în sec. III p.Chr., obiecte împrăștiate pe pantă, în zona imediat inferioară mormintelor.

Într-una dintre vizitele făcute la Cișmele, o echipă de voluntari ai proiectului *Limes Transalutanus*⁵ a găsit în 2017, practic la suprafață, o cărămidă fragmentară ștampilată (Planșa XI.1) care, deși conține explicit doar litera N retroversă, cu *sicilicus* (o hastă orizontală plasată deasupra literei), are analogii perfecte (inclusiv dimensiunea, 32 mm înălțimea ștampilei) cu exemplare recuperate de la Romula (IDR II: 383) și Slăveni (IDR II: 529), aparținând *Numerus Surorum (sagittaria)*,⁶ unitate având sediul probabil la Slăveni. Pe fragmentul nostru se poate bănui chiar partea inferioară a literei S.

Contextul în care au fost găsite mai multe exemplare ale acestei ștampile, în zidul lui Filip Arabul de la Romula, sugerează o datare la mijlocul deceniului 5 al veacului al III-lea, desigur dacă nu cumva acele (prea multe) cărămizi au fost reutilizate⁷.

Cărămida a fost descoperită la 51 m NV de cișmeaua de vest, lângă intersecția a două drumuri neamenajate, la baza unui rambleu care urcă dealul, pe direcția NNV. Locul respectiv a devenit, astfel, o opțiune firească pentru o săpătură de sondaj.

La data de 12 mai 2019 echipele reunite ale Muzeului Județean Teleorman și *Limes Transalutanus* au reluat cercetarea de suprafață, pentru a obține o imagine cât mai completă, în special în zona de est a sitului (adică la nord și est de cișmeaua răsăriteană), mai puțin cunoscută. S-a început în zona aflată imediat la nord de necropola de inhumație, constatând prezența unor materiale arheologice foarte diversificate, cu ceramică posibil neolitică, de ev mediu timpuriu și târziu, alături de niște complexe arheologice (cu forme elipsoidale, greu de asociat cimitirului de inhumație) vizibile la suprafață. Într-o zonă aflată la cca. 100-150 m ENE de cișmeaua mare de la răsărit a fost reidentificată o așezare geto-dacică (cunoscută din lucrările pentru P.U.G.), într-o zonă care, din nefericire, este (sau cel puțin a fost) groapă de împrumut (Planșa II).

În extremitatea sud-estică a sitului, aflată imediat la nord de cartierul sudic al satului (lipsește din planurile noastre, fiind în afara aceluia cadru) și de drumul care urcă spre șosea, a fost identificată o așezare de epocă romană, respectiv singura așezare relativ certă pentru epoca provinciei. În partea de jos a dealului, aflată între două ravene, s-a găsit ceramică de relativ bună calitate, în timp ce în zonele mai înalte ale dealului, mai ales spre ravina sudică, ceramică de bucătărie cu aceeași cronologie. Este, cum spuneam, singura așezare clară (prin tipul de descoperiri și distribuție), însă poziția concretă în teren nu sugerează un sit militar (nu are calități defensive), ci unul civil. Situl militar este deci de căutat, în continuare, la limita superioară a terasei.

Săpătura de diagnostic

La începutul verii 2019 am luat hotărârea de a face o scurtă săpătură informativă la 'Cișmele'⁸, mai exact în arealul izvorului de vest, având de clarificat sugestia că am avea o necropolă romană de inhumație (ceea ce este plauzibil pentru sec. III p.Chr.). Deloc întâmplător, prima secțiune (S.1) a fost realizată într-o margine de râpă despre care știam deja că avea oase umane la vedere. Secțiunea are 7 m, cu lungimea orientată NV-SE, cu lățime variabilă, funcție de rupțura râpei, respectiv un metru în dreptul capătului nordic, dar apoi între 3 și 3,60 m pentru jaloanele care marcau caroiajul (la 2 m) spre sud.

Descoperirile cele mai importante din S.1 sunt două morminte de inhumație, ambele parțiale. Astfel, M.1 a apărut în caroul 2 (în partea nordică a secțiunii), la adâncimea de -0,50 m,⁹ conservându-se numai picioarele, nici acelea complet, partea superioară a femurelor fiind absentă. Subiectul era foarte probabil în decubit dorsal, cu piciorul drept întins și cu piciorul stâng flexat (Planșa VII). Judecând din partea prezentă, scheletul este orientat aproximativ V-E, cu o deviere de 13° spre sud, judecând după oasele piciorului stâng, probabil 10° în axul longitudinal. Statura relativ mare a subiectului (în jur de 1,70 m)¹⁰ și starea bună de conservare sugerează un bărbat. Nu există inventar.

Al doilea mormânt (M.2) a apărut la extremitatea sudică a S.1, în caroul 4, adică pe ultimul metru cercetat, tot la adâncimea de -0,50 m față de cota malului surpat. Craniul acestui schelet fusese vizibil în malul de pământ în primăvara anului 2019, dar a fost găsit apoi rostogolit în vale de un voluntar al proiectului de cercetare, apoi predat Muzeului Județean Teleorman, în zilele care au precedat săpătura. La săpătură s-a văzut că nu doar craniul lipsea, ci și clavicula dreapta, iar zona superioară dreapta este deranjată, probabil nu de o intervenție umană posterioară înhumării, ci din cauza instabilității terenului, mormântul fiind săpat într-o groapă afânată, în care această parte a scheletului s-a scufundat. Poziția scheletului este cea normală pentru evul mediu: decubit dorsal, cu o aliniere a axului de 67°, deci capul spre vest, dar cu o abatere de 23° spre sud (Planșa VIII); picioarele sunt întinse, relativ apropiate (dar cadavrul nu a avut picioarele legate), cu brațele ușor depărtate de corp. Antebrațul drept se sprijinea pe coșul pieptului, în timp ce antebrațul drept are o situație mai neclară, antebrațul fiind ridicat în zona umărului; oasele palmei drepte s-au risipit, căzând probabil în râpă odată cu craniul, dar o falangă a rezistat la locul ei, într-o poziție undeva pe gât (vertebrele gâtului nu s-au păstrat). Este vorba despre o femeie adultă (cu completa închidere a epifizelor), gracilă și scundă, cu o statură în jur de 1,40 m¹¹.

Deși M.2 a fost conservat aproape complet, cu excepția unei copci de tip 'moș și babă' de cupru, ce păstra și resturi de fibre textile, nu am reușit să recuperăm piese de inventar care să securizeze o datare mai fină. Oricum, orientarea mormintelor, sugerează, toate, o datare în cursul

evului mediu, posibil într-o perioadă relativ timpurie (sugerată de poziția ușor depărtată a picioarelor), respectiv înaintea sec. XVI.

Așa cum spuneam, groapa M.2 fusese săpată în umplutura unei gropi mai vechi, de mari dimensiuni, care nu a putut fi urmărită, datorită timpului foarte limitat avut la dispoziție pentru săpătură (trei zile incomplete); oricum, din analiza profilului acelei gropi, spre râpă, a fost un complex databil cu mai multe fragmente ceramice de tip Dridu, fusaiole fragmentare din lut ars, uneori decorate cu linii incizate paralele (Plansa XIII.5-7), precum și un vârf de os (Plansa XIII.9).

Și M.1 a fost săpat într-o umplutură, de data aceasta probabil a unei locuințe adâncite, scheletul stând direct pe o vatră; nu a fost recuperat material arheologic de pe resturile modeste ale vetrei. Cel mai probabil era vorba despre o locuință Dridu, fiindcă pe același nivel, la orizontală, s-au recuperat mai multe fragmente ceramice de acest tip, în special de-a lungul profilului de est.

Stratigrafia zonei este complet bulversată de fenomenele de eroziune, datorate în primul rând pantei destul de accentuate, aspectul profilului estic fiind acela de materiale rulate. Ideea ar fi că zona a fost afectată în permanență de eroziune, nu doar în epoca recentă. O cauză majoră a eroziunii, mai ale în zona din proximitatea izvoarelor, în afară de panta despădurită și suportul geologic argilos, sunt chiar izvoarele. În ciuda absenței noțiunilor de igienă de astăzi, este greu de crezut că o necropolă ar fi putut fi așezată practic deasupra sursei de apă; ipoteza noastră este că, într-un trecut nu foarte îndepărtat, izvoarele se aflau ceva mai la sud. Cișmeaua de vest – care este un mare rezervor de apă, pentru animale – se află la numai 14 m SV de M.2, dar izvorul curge încă și mai aproape, la cca. 10 m vest și NV de mormânt, și cca. 6-7 m mai jos.

S.2 a fost trasată la 29 m ENE de S.1, pe locul unde un complex arheologic se vedea practic la suprafață, în marginea unui drum neamenajat, care urcă de la cișmele spre deal, spre nord. Deși am trasat inițial o suprafață pătrată (2 x 2 m), la prima răzuială, practic încă la suprafață, s-a conturat o groapă aproape perfect rotundă, cu diametrul de 1,45 m. Groapa se afla sub un șleau mare, semn că pe acolo trecuseră, repetat, mașini grele (de genul tractoarelor), ceea ce a făcut să se excaveze foarte greu, conținutul fiind foarte compactat. De la nivelul din care ne-am adâncit – care cert nu este nivelul ei inițial de săpare, absent – groapa a avut o adâncime de 0,70 m, cu profil cilindric. Complexul a fost virtual fără inventar, cu excepția unor bucăți (relativ mici) de chirpici ars, a unor fragmente minuscule, atipice, de ceramică, și a unor oase de animale. Nu există indicii clare asupra datării, dar faptul că pereții gropii au fost 'purificați' (discret dar totuși clar), înclinăm să credem că este un complex preistoric.

La 10 m SV de S.2 și la 18 m NE de S.1, practic în poziție intermediară, a fost observată, pe suprafață, o groapă foarte asemănătoare cu cea cercetată, rotundă, cu diametrul de peste 1 m, care nu a fost însă săpată din lipsă de timp.

Secțiunea de sondaj numărul 3 a fost deschisă la oarecare distanță de celelalte, dincolo de firul apei, la 54 m NV de S.1 și 66 m NV de S.2. Locul prezenta un interes special, datorită descoperirilor din periegezele anilor anteriori. În toată zona respectivă, de pe malul vestic al acelei râpe, s-au găsit fragmente ceramice databile cert în epocă romană, un fragment mare de calcar (material care nu poate fi local), dar mai ales un fragment de cărămidă cu ștampila 'N[S]'. De la acel punct în sus, spre deal (NNV), pare să existe un drum vechi, sau cel puțin aceasta sugerează fotografia aeriană. Secțiunea a fost trasată suprapunând locul unde ștampila a fost găsită. S.3 are orientarea 49°, lungime de 8 m și lățime de 1,20 m. Situația cea mai interesantă a apărut în carourile 3-4 (deci în jumătatea estică), unde au apărut materiale romane, la un nivel superficial, practic sub iarbă, constând în fragmente de cărămidă romană (Plansa XI.2-6)¹², ceramică (Plansa X.3, 4, 6, 8), oase și pietre de râu. Acesta este, practic, locul unde a fost găsită cărămida ștampilată. Din nefericire, entuziasmul ni s-a stins repede, fiindcă imediat sub acest nivel, la -0,20 m, a fost găsită ceramică tip Dridu (Plansa XIII.2, 3), iar mai jos, la baza săpăturii (la -0,70 m) s-a găsit un cui modern... Evident, tot pământul de aici, cu obiecte cu tot, era în poziție secundară, adus de undeva. Motivul operațiunii este suficient de clar: imediat la NE de secțiune drumul neamenajat trece prin râpă, deci a fost ridicat pentru a facilita trecerea. De unde a fost adus acest pământ – nu am reușit să aflăm, la acea etapă.

O asociere și mai ciudată de materiale – ceramică La Tène (Plansa IX.6, 7) și piatră de râu – a fost găsită în caroul 1 al S.3, între -0,37 și -0,48 m; ciudată tot fiindcă piatra de râu nu este locală, fiind puțin plauzibil că geții ar fi adus-o de undeva, nu foarte de aproape. Doar că, de acum, devenise clar că tot stratul de pământ de acolo este purtat.

În fine, o ultimă secțiune arheologică, S.4, a fost deschisă la 11 m est de S.1, într-o zonă în care se zăreau, la suprafață, mai multe colțuri de piatră. Secțiunea are 4 x 1,70 m, cu lungimea orientată 167° (SSE). A fost descoperit un cuptor de plan elipsoidal, cu lățimea de 0,70 m și lungimea

totală de 0,84 m, cu pereții ridicați din piatră (marea majoritate galeți de râu, dar și calcar de carieră) și fragmente de cărămidă romană (Planșa VI). Ceramica asociată nemijlocit cu resturile împrăștiate este romană și ea, în parte, însă, din nou, mai ales de tip Dridu, ceea ce datează complexul la finalul mileniului I p.Chr.

Cuptorul fusese parte a unei locuințe, foarte probabil adâncite, dar din cauza eroziunii nu s-a mai prins decât cca. un metru din lungimea laturii de NE, restul terenului actual aflându-se sub nivelul de călcare din locuință.

Un interesant artefact roman ne-a fost adus din sat chiar în perioada săpăturilor: o conductă romană folosită de localnici drept coș de fum la casă. Pieseii îi lipsesc ambele înmănușări (care nu corespundeau noii utilități oferite), fiind păstrată pe o lungime de 34,5 cm, cu un diametru exterior măsurat de 15 cm la un capăt și 14 cm la celălalt, diametrul exterior al manșonului fiind de 11,2 cm, având aici o grosime a peretelui de 0,8 cm (Planșa XII.1). Foarte interesant este că acest *tubulus* are și un semn de producător, care însă nu pare unul militar (Planșa XII.2), fiind trasat cu degetul în pasta încă umedă (fapt întâlnit, în sine, și la producția militară de tegule), însă nu am găsit o analogie. Conducta a fost adusă de la o gospodărie aflată la 360 m SV de cișmele, aflată lângă firul apei, pe partea dreaptă a cursului (la nord-vest), zonă în care, din nou, au fost găsite fragmente ceramice de tip Dridu. Evident, nu putem ști locul unde acel tub a fost inițial găsit, dar putem remarca diametrul său util (în jur de 9,6 cm) neobișnuit de mare. Avem deci în zonă și niște băi romane? Sau mai degrabă aducțiunea pentru o fermă rurală?¹³

Menționăm că cercetarea nu a avut finanțare, realizând activitățile propuse cu largul concurs al voluntarilor noștri mai vechi dar și al primăriei Segarcea-Vale, care a produs un neașteptat flux de cetățeni dornici de a cunoaște mai bine trecutul comunității locale. Săpătura s-a făcut în week-end-ul 5-7 iulie 2019, fără posibilitatea de a extinde activitatea în zilele următoare, ceea ce desigur a avut consecințe asupra nivelului de detaliu al cercetării, fiind obligați să nu urmărim unele complexe. Oricum, săpătura era un 'sondaj de diagnostic' și considerăm că și-a atins obiectivele.

Dezvoltări post-săpătură

Unul dintre voluntarii care au participat la săpătură, Valentin Olexiuc, consilier local, a reținut din discuțiile dintre arheologi că materialul roman de construcție găsit în S.3 nu era *in situ*, ci mutat acolo pentru repararea drumului care traversa o ravenă. Oricum, tot arheologii spuneau că materialul nu poate fi adus de la distanțe mari, ci dintr-un loc la care muncitorii angajați de primărie aveau acces, deci un loc viran din proprietatea comunei. Astfel de discuții l-au stimulat pe localnic în a găsi sursa acelor materiale. În a doua parte lunii octombrie și la început de noiembrie domnia sa a pus pe o rețea de socializare mai multe materiale arheologice de interes și, fiind contactat de arheologi, a dat indicații precise asupra locului de descoperire, donând apoi acele materiale Muzeului Județean Teleorman. În primă instanță au fost găsite mai multe fragmente ceramice, din care se detașează un gât de amforă romană (Planșa X.1)¹⁴, de mari dimensiuni, țigle romane (Planșa XI.5, 6), în asociere, din nou, cu material ceramic de tip Dridu (Planșa XIII.1, 4). După poziția acestei prime descoperiri, practic în conul de dejecție al torentelor aflate în extremitatea estică a cișmelelor, am dedus că nici acele materiale nu erau *in situ*, ci purtate de ape, de mai sus, dinspre extremitatea estică a perimetrului de interes. A urmat o nouă descoperire, la nord de al doilea torent de la răsărit (Planșa II, vezi GI și punctele spre SV), în proximitatea unei gropi de împrumut pentru lut, în care, din nou, se asociau materiale ceramice romane și de tip Dridu, dar, cel mai important, un pandantiv de cavalerie în stare de conservare foarte bună (Planșa X.9).¹⁵ Piesa se încadrează tipului 5d definit de Bishop (1988: 96-98), numit acolo 'tear-drop',¹⁶ deși mult mai clar ar fi 'cordiform'. Datarea, așa cum sugerează lucrarea de referință menționată, începe în secolul I p.Chr., piesele inițiale fiind neajurate, înlocuite în cursul sec. II de piesele ajurate.¹⁷ Artefactul este relativ frecvent, distribuit, cu destule variații morfologice, pe tot teritoriul european al imperiului. În contextul istoric de la Segarcea, pe malul estic al Oltului de jos, datarea nu poate fi alta decât prima jumătate a sec. III p.Chr.

Pendantivul este turnat, având lungimea de 45 mm (inclusiv agățătoarea; 39 mm este lungimea fără piesa sudată), lățimea de 25 mm, având grosimea ușor variabilă, dar în jur de 0,5 mm. Atât agățătoarea, cât și piciorul piesei, au un bumb îngroșat, cu grosimea de 2 mm și dimensiuni de 4,5 x 4 mm. Fața pendantivului este decorată prin martelare, cu motive liniar-meandrice, dar desenul se va vedea mult mai bine pe piesa restaurată. Pendantivul era folosit în decorarea harnașamentului, cel mai probabil la pieptar, fiind artefact militar prin excelență.

Descoperirile lui Olexiuc ne-au obligat să privim cu mai multă atenție spre înălțimile aflate la răsărit. Am descoperit ceva ce știam de mult, dar nu era clar cu ce se leagă: o uliță perfect dreaptă de 4 km, care pleacă din drumul național, de la terasa inferioară a Oltului, și merge spre ENE până la

pasajul de peste calea ferată Turnu Măgurele – Roșiorii de Vede, pe fruntea terasei superioare. Acest drum drept se întrerupe pentru 736 m, la traversarea luncii pârâului Vărzăriei (unde aparent lipsește cu totul), apoi la est de cursul de apă este deviat câțiva metri spre sud, din cauza expansiunii cimitirului. La est de cimitir, ulița își ia exact vechiul curs, ca și cum nu ar fi cotit deloc. Curios. Ceva mai sus, mai aproape de calea ferată, ulița cea dreaptă mai are o pauză, de 118 m, pe unde nu se circula astăzi, dar se reia, din nou, pe aceeași trasă, până la calea ferată. Abia acolo dispăre sau, mai sigur, își schimbă direcția, dar acolo deja vorbim despre terenuri arabile, pe care astfel de lucruri se urmăresc mai greu.

În condițiile cunoscute ale 'planificării' rurale din România, la o epocă în care deci cimitirul din Segarcea-Deal nu exista (sau era mai mic), o uliță perfect dreaptă, lungă de 4 km, traversând două sate și pământurile arabile dintre ele, este o absurditate, fiindcă nu existau mijloacele pentru a o trasa, peste destule curbe de nivel fără vizibilitate. Capătul de sus al drumului se află la 610 m de descoperirile lui Olexiuc. Drumul acela, evident, era un drum strategic, care mergea 'undeva' (nu intrăm aici în ipoteze, deși ele ar fi destul de transparente), dar oamenii care păzeau acest drum aveau nevoie de apă; iar apa se găsea la Cișmele. Rămâne de căutat amplasarea acelei garnizoane, la capătul de sus al uliței celei drepte.

La capătul opus al uliței, spre lunca Oltului, vedem o altă conexiune interesantă: o tabără provizorie a armatei romane, aflată în lunca Sâiului ('Oltul Mic'), la mai puțin de un kilometru de capătul vestic al drumului roman. Este o incintă rectangulară, cu colțurile ușor rotunjite, de dimensiuni mici (89 x 61 m între palisade), cu lungimea orientată ENE (63°), cu valul slab profilat (5 m lățime, 0,3 m înălțime la interior, șanț lat de 4 m și adânc (la suprafață) de 0,2 m. Nu se văd porți, în mod clar, și cu atât mai puțin dispuse regulat; pe latura lungă de SE sigur nu există nici o poartă, dar pe latura opusă par să existe două. Îngrăditura se află astăzi într-o buclă a Sâiului și probabil și în antichitate se afla în zonă inundabilă. Este limpede că acolo nu putea fi vorba despre o campare pe termen lung, ci, mult mai probabil, era o tabără de muncă pentru construcția unui pod peste râu.

La momentul descoperirii (octombrie 2015)¹⁸ nu era limpede cu ce anume s-ar putea lega această informație; acum a început să fie clar. Castrul marchează un punct de traversare a luncii Oltului (lată de 7 km), într-o zonă care la vest se află la doar 4 km N de castrul de la Islaz, iar la est – la mai puțin de un km S de șoseaua romană care urca pe terasa înaltă a Oltului.

Concluzii

Săpătura de sondaj a avut ca principal scop evaluarea prezenței romane în zone, având în vedere prezența plauzibilă a unei stații de releu între forturile romane de la Islaz și Băneasa. Săpătura nu a oferit completă satisfacție, fiindcă necropola de inhumație s-a demonstrat medievală (pe S.1), iar asocierile de materiale cunoscute – mai degrabă întâmplătoare. Nici zona unde fusese găsită cărămida ștampilată nu a adus rezultate imediate, ci doar concluzia că toate acele materiale erau în poziție secundară (pe S.3), chiar dacă cert provenite din proximitate.

La acest moment se impune re-evaluarea descoperirilor considerate în 2010 drept getice, având în vedere asocierea strânsă dintre materialele getice și romane, din zona 'gropii de împrumut'. Culoarea cenușie-închisă a recipientelor lucrate la roată pare să sugereze acum mai degrabă o așezare de tip Chilia-Militari,¹⁹ deși nici ceramica mai veche nu se exclude.

Asocierea de materiale arheologice de tip roman și de tip 'Dridu' (cel mai probabil de secol X) este atât de sistematică încât este fără precedent, și o explicăm prin oportunismul locuitorilor de ev mediu timpuriu care au spoliat materialele de construcții romane (existente în cantități mari, care dau de gândit). Asocierea nu este însă nouă, în epocă existând precedentul de la Valea Urlui (lângă Roșiorii de Vede), unde așezarea de secol X suprapune aproape complet așezarea civilă a castrului.

În zona cișmelelor de la Segarcea-Deal există multiple urme ale unor ocupații umane, de la neolitic la evul mediu tardiv, de cert interes istoric. Din nefericire, terasările vechi, dar și torenții care rup permanent malurile, fac acest sit unul plin de probleme și destul de greu de cercetat. Ultimele dezvoltări, din octombrie-noiembrie, sugerează că misiunea noastră la Segarcea-Deal nu s-a încheiat, având încă de cercetat fâșia de teren aflată în lungul acelei 'ulițe' perfect drepte

Note

¹. Cercetările au fost efectuate de Pavel Mirea și Ion Torciță.

². www.limes-transalutanus.ro

3. Finanțarea nu ar fi permis activitatea de-a lungul întregii granițe cunoscute sub acest nume, care măsoară peste 400 km. Cercetarea la nord de Pitești continuă însă datorită proiectului HiLands (Hidden Landscapes), în perioada 2018-2022.
4. Valea Vărzăriei pe hărțile actuale (v. <http://geoportal.ancpi.ro/geoportal/viewer/index.html>), Valea Vărzării pe hărțile ceva mai vechi (harta militară din anii 1980), dar și sub alte nume în surse mai vechi (Hârlău sau Strâmbul, v. Oprica, Dumitrescu și Grigorescu 1986: 31-32; Sarău 2016: 54).
5. Mihai Micu (București) și Gigi Teican (Turnu Măgurele), ambii cu 'rădăcini' în zonă.
6. Țentea 2012: 76-78.
7. Fiindcă ștampilarea cărămizilor nu mai era o practică, spre mijlocul veacului al III-lea, trebuie să păstrăm rezerva că ar putea fi mai vechi. Oricum ar fi, contextul de la Cișmele recomandă o datare post 200.
8. Cercetarea a fost efectuată în baza Autorizației de cercetare arheologică preventivă nr. 304/27.05.2019, cu voluntari și cu sprijinul autorităților locale. Se cuvine să adresăm mulțumirile noastre domnului primar Florea Manolea și doamnei Iuliana Ristea, directoarea Școlii Gimnaziale Segarcea, familiei Micu din Segarcea-Vale, gazda echipei și tuturor voluntarilor implicați, în special lui Mihai Micu, Gigi Teican, Valentin Olexiuc și Sabin Chiriac. Din echipă a făcut parte și Daniel Hristescu, masterand la Facultatea de Teologie, Litere, Istorie și Arte a Universității din Pitești.
9. Adâncime măsurată de deasupra femurelor, dar în condițiile date (panta puternică și eroziunea) cifra este irelevantă (dacă scheletul s-ar fi păstrat integral, craniul ar fi trebuit să fie la... suprafață).
10. Lungimea tibiei este de 37 cm, ceea ce presupune o lungime scheletală completă de 1,58 m, respectiv o statură în viu spre 1,70 m (calculare realizată după Vercellotti *et al.* 2009, în special 137, tab. 1).
11. S-au făcut calcule cu medii atât ale femurelor, cât și ale tibiilor. Înălțimea scheletului, după femure, este de 129,50 cm, iar după tibii – de 130,50 cm, ambele sugerând o persoană având statura de 1,40-1,41 m (după aceleași criterii explicate la nota 10).
12. De mai multe grosimi: 2,5; 4,6; 5,5; 6 cm. Cel puțin un fragment de cărămidă era transformat însă în ascuțitor, tipic Dridu (Planșa XII.8), altul fiind transformat în fusaiolă, cel mai probabil în aceeași epocă (Planșa XII.5).
13. Pentru comparație, aducțiunea de la termele romane de la Capidava din sec. II-III, au tuburi cu diametrul variind între 8-10 cm, și o lungime (completă) de 43,5 cm (Oprîș și Rațiu, Potârniche 2018: 16). În muzeul de la Sarmizegetuza, de pildă, se conservă *tubuli* cu lungimea de doar 26-28 cm și diametrul util (interiorul manșonului) de 6 cm (Băeștean 2008: 254-5), provenind de la alte terme. Se cunosc acolo mai multe tipuri, dar toate sunt mai mici decât cel de la Segarcea. *Tubuli* mari, cu lungimi de peste 50 cm și diametre de peste 16 cm se găsesc însă, de pildă la Pergam (Băeștean 2008: 255).
14. Se alătură tipului Kapitän II, care este tipul dominant la fortul Băneasa (Teodor și Dumitrașcu 2018).
15. Deși nu există nici un indiciu cert că *numerus Surorum* a avut în componență subunități de cavalerie, acest gen de unități se numeau *numeri* tocmai pentru că nu aveau structura standard a unei unități regulate. Tocmai de aceea, un contingent călare la o unitate de tip *numeri* era de bănuț, mai ales pentru că una dintre sarcinile tipice era aceea de poliție militară, care în mod necesar trebuia să se deplaseze rapid. În plus, nu trebuie să se neglijeze faptul că cealaltă mare unitate de la Slăveni era *ala I Hispanorum*, deci un regiment de cavalerie, cele două având chiar, pentru un timp, același comandant (Țentea 2012: 76), iar acțiunea lor concertată este ușor de presupus.
16. Forma este însă răsturnată, ceea ce i-a făcut pe unii să vorbească despre 'reverse tear-drop', sau chiar de formă de inimă, așa cum face Ratković (2008: 802).
17. Ratković 2008: 802-803, cu analogii. Vezi și Radman-Livaja 2009: 1500, 1506 cu Fig. 2/12. Datarea propusă nu are bază arheologică (piesa nu are context, doar sit de referință, *Burgena*) și se datorează strict analogiei oferite de Bishop. Fiind o piesă ajurată este, cel mai devreme, de secol II, fiind ceva mai mare decât piesa de la Segarcea, respectiv cu o lungime de 60 mm, dar în rest este o analogie bună.
18. La acea activitate a participat și Mihai Florea, de la Muzeul Național de Istorie a României.
19. Vezi în acest sens Teodor și Dumitrașcu 2018 (în curs de apariție).

Bibliografie

- Băeștean, G. (1998) 'Conducte din tuburi ceramice în Colonia Dacica Sarmizegetusa', *Sargetia* XXVII(1), 1997-1998: 253-60.
- Bishop, M.C. (1988) 'Cavalry equipment on the Roman Army in the First Century AD', în J.C.N. Coulston (ed.) *Military Equipment and the Identity of Roman Soldiers. Proceedings of the Fourth Roman Military Equipment Conference*, British Archaeological Reports International Series 394, pp. 67-195, Oxford: B.A.R.
- Oprica, I., Dumitrescu, M. și Grigorescu, I. (1986) *Mic îndreptar turistic al orașului Turnu Măgurele*, București: Ed. Sport-Turism.
- Opriș, I.C., Rațiu, A. și Potârniche, T. (2018) 'Băile romane de la Capidava. Raport de cercetare arheologică preventivă', *Cercetări Arheologice* XXV: 3-28.
- Preda, C. (1986) 'Contribuții la cunoașterea civilizației geto-dacice - Așezarea de la Pleașov, jud. Teleorman', *Thraco-Dacica* VII(1-2): 71-100.
- Radman-Livaja, I. (2009) 'Roman Horse Harness Fittings from Burgenaei', in A. Morillo, N. Hanel și E. Martin (ed.) *Limes XX International Congress of Roman Frontier Studies, Leon 2006*, pp. 1499-508, Madrid: Ediciones Polifemo.
- Ratković, D. (2008) 'Wagon and Harness Bronzes from the Roman Collection of the National Museum in Belgrade', în C. Franek, S. Lamm, T. Neuhauser, B. Porod și K. Zöhrer (ed.) *Thiasos. Festschrift für Erwin Pochmarski zum 65. Geburtstag*, pp. 793-815, Wien: Phoibos Ferl.
- Rusu, I.I. (1977), *Inscripțiile Daciei Romane*, vol. II (= IDR II), București: Ed. Academiei RSR.
- Sarău, G. (2016) *Segarcea de Teleorman. Monografie a așezărilor Segarcea Vale, Segarcea Deal și Olteanca*, Tg. Mureș: Ed. Nico.
- Spiru, I. (1996) *File de istorie teleormăneană*, Alexandria: Ed. Teleormanul Liber.
- Teodor, E.S. și Dumitrașcu, E. (2018), 'Roman Age Pottery at the Fort Băneasa, collected in 2017 Archaeological Campaign', *Cercetări Arheologice* XXV: 119-80.
- Țânțăreanu, E., Mirea, P., Torcică, I., Olaru, C., Pătrașcu, S. și Gheorghe, L. (2010) *Studiu arheologic, istoric și etnografic aferent P.U.G. - ului comunei Segarcea Vale, jud. Teleorman*, Alexandria: Muzeul Județean Teleorman.
- Țintea, O. (2012) *Ex Oriente ad Danubium. The Syrian Units on the Danube Frontier of the Roman Empire*, Cluj-Napoca: Ed. Mega.
- Vercellotii, G., Agnew, A.M., Justus, H.J. și Sciulli, P.K. (2009) 'Stature Estimation in an Early Medieval (XI-XII c.) Polish Population: Testing the Accuracy of Regression Equations in a Bioarcheological Sample', *American Journal of Physical Anthropology* 140: 135-42.

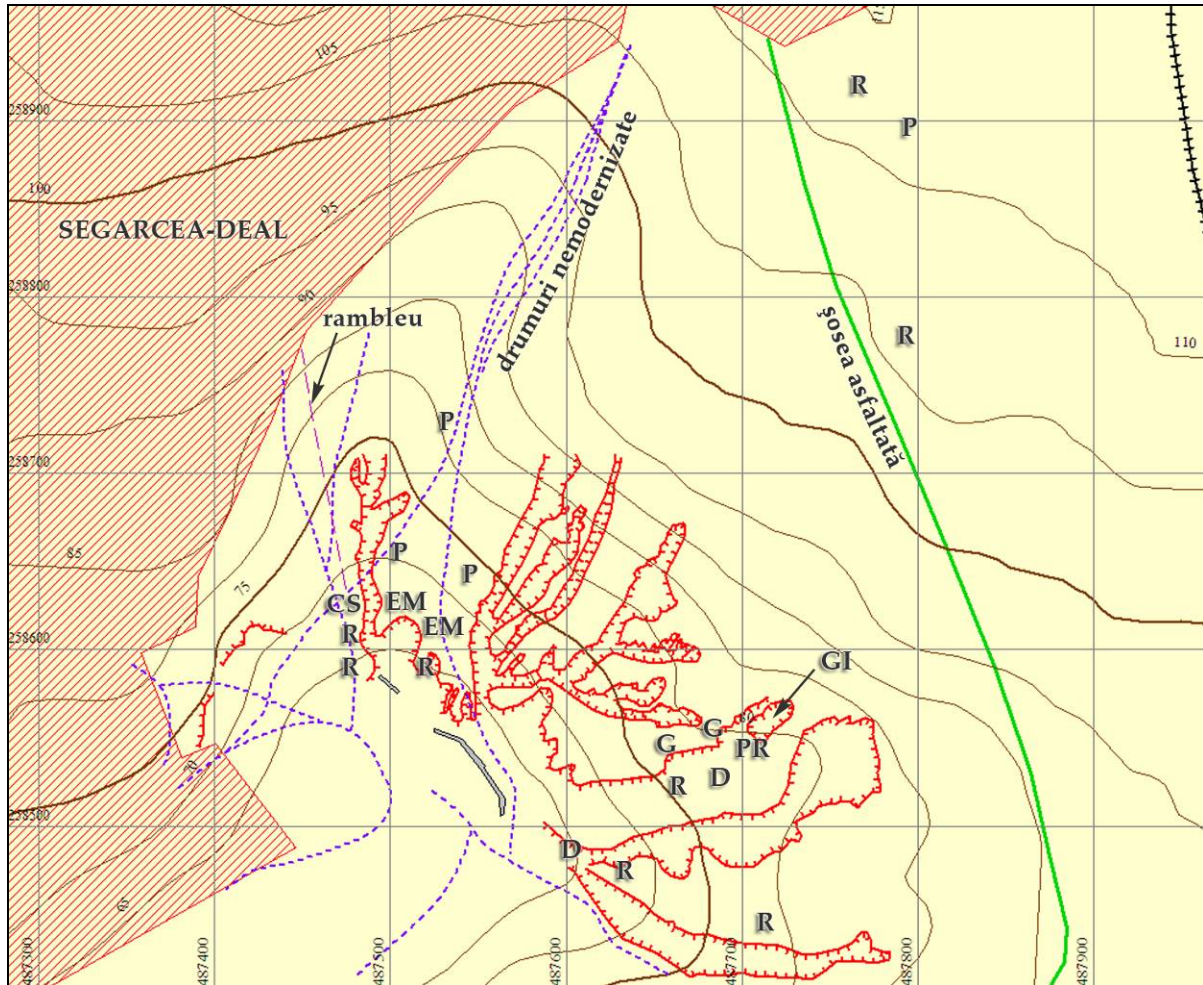

1

2

Planșa I. Segarcea-Deal 'Cișmele'. Plan general (ortofotoplan, 1); detaliu cu secțiunile arheologice (2).
Segarcea-Deal 'Cișmele'. General plan (orthophotoplan, 1); detail with excavation units (2).

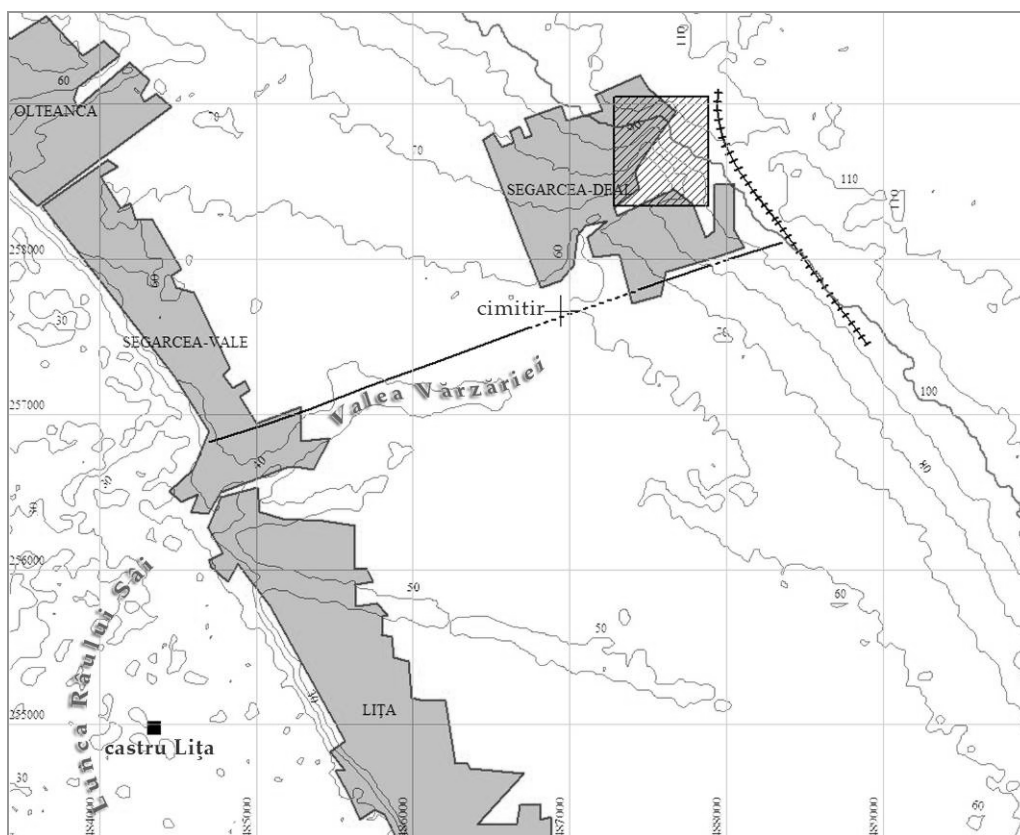
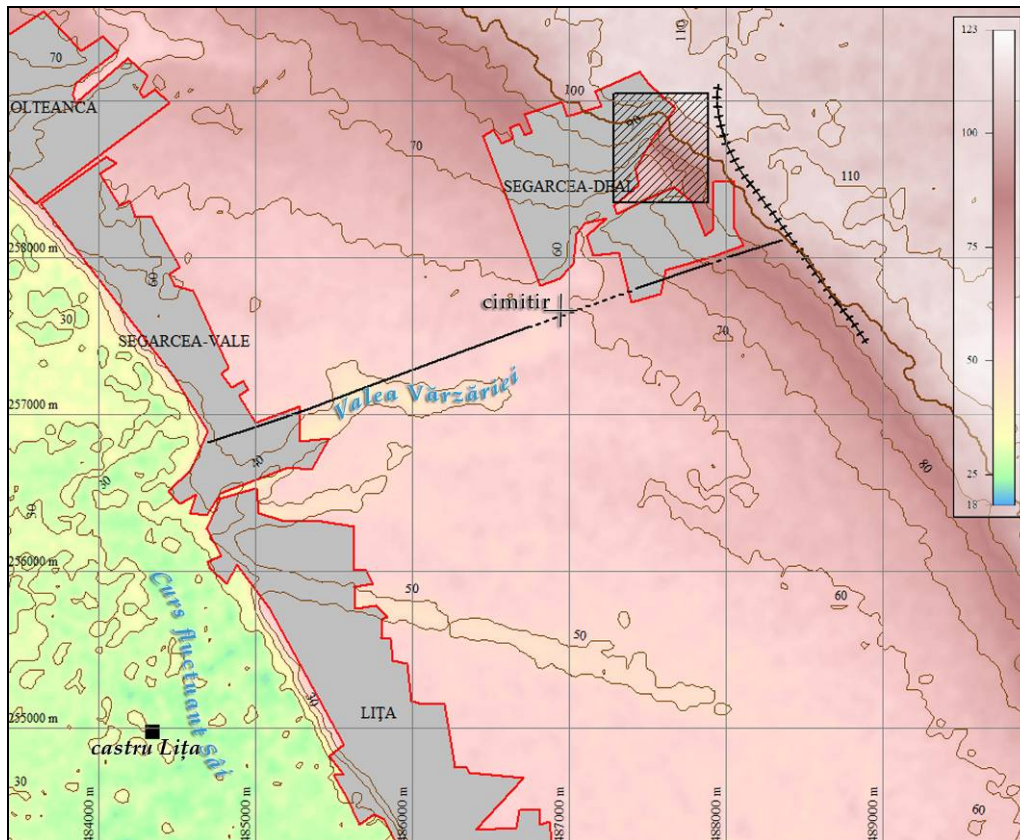

CS = cărămidă romană ștampilată, D = descoperiri de tip Dridu, EM = descoperiri medievale, G = descoperiri getice, GI = groapă de împrumut, P = descoperiri preistorice, PR = pandativ roman de bronz, R = descoperiri de epocă romană

CS = Roman stamped brick, D = Dridu type finds, EM = Middle Age finds, G = Getae finds, GI = soil borrow pit, P = prehistorical finds, PR = Roman bronze pendant, R = Roman finds

Plansa II. Segarcea-Deal 'Cișmele'. Plan general, cu indicarea distribuției unor tipuri de descoperiri.

Segarcea-Deal 'Cișmele'. General plan showing the distribution of diferent types of finds.

Planșa III. Segarcea-Deal 'Cișmele'. Plan micro-regional, cu obiective conexe. Segarcea-Deal 'Cișmele'. Roman features in the area.

1

2

Planșa IV. Segarcea-Deal 'Cișmele'. Vedere spre est (1) și vest (2).
Segarcea-Deal 'Cișmele'. View towards east (1) and west (2).

1

2

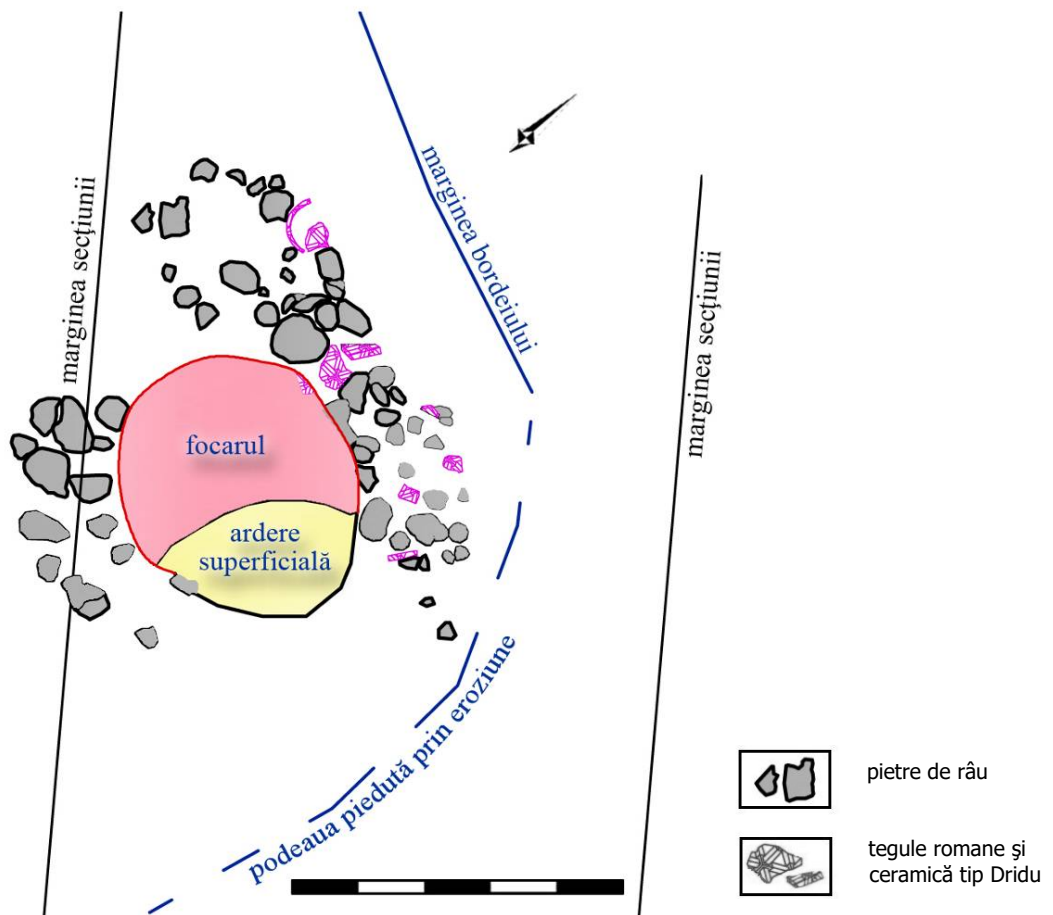
3

Plansa V. Segarcea-Deal 'Cișmele'. Vedere parțială a zonei de est (1), cu complexe getice identificate în 2010 (2, 3).

Segarcea-Deal 'Cișmele'. Some of the landscape towards the eastern side of the site (1) and the Getae features identified in 2010 (2, 3).

1

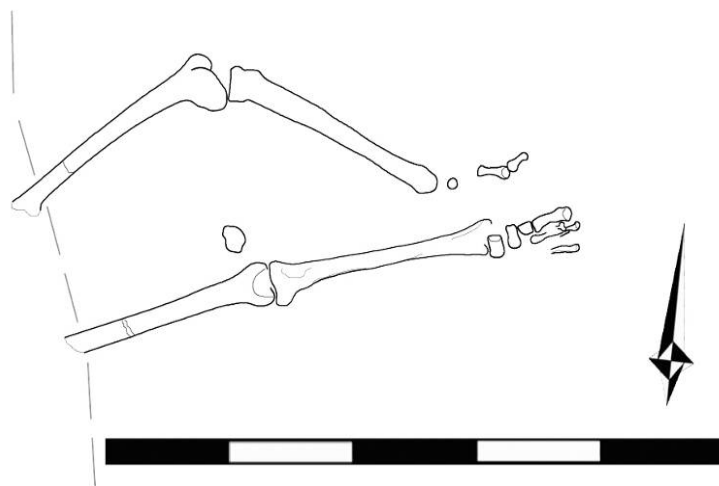
2

Planșa VI. Cuptor Dridu, fotografie (1) și plan (2).

Dridu oven, photograph (1) and plan (2).

1

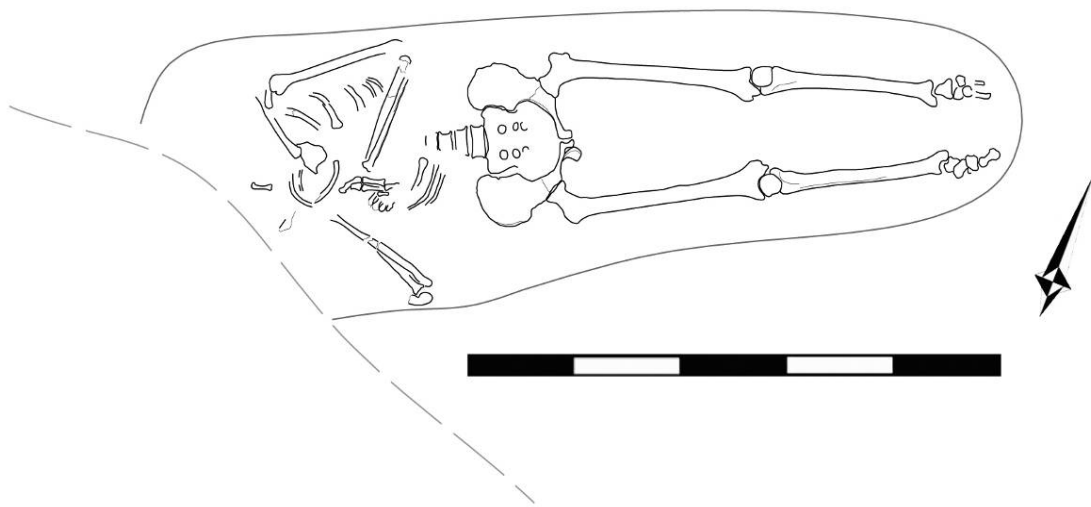

2

Planșa VII. Mormântul M1, fotografie (1) și plan (2).
The M1 burial, photograph (1) and plan (2).

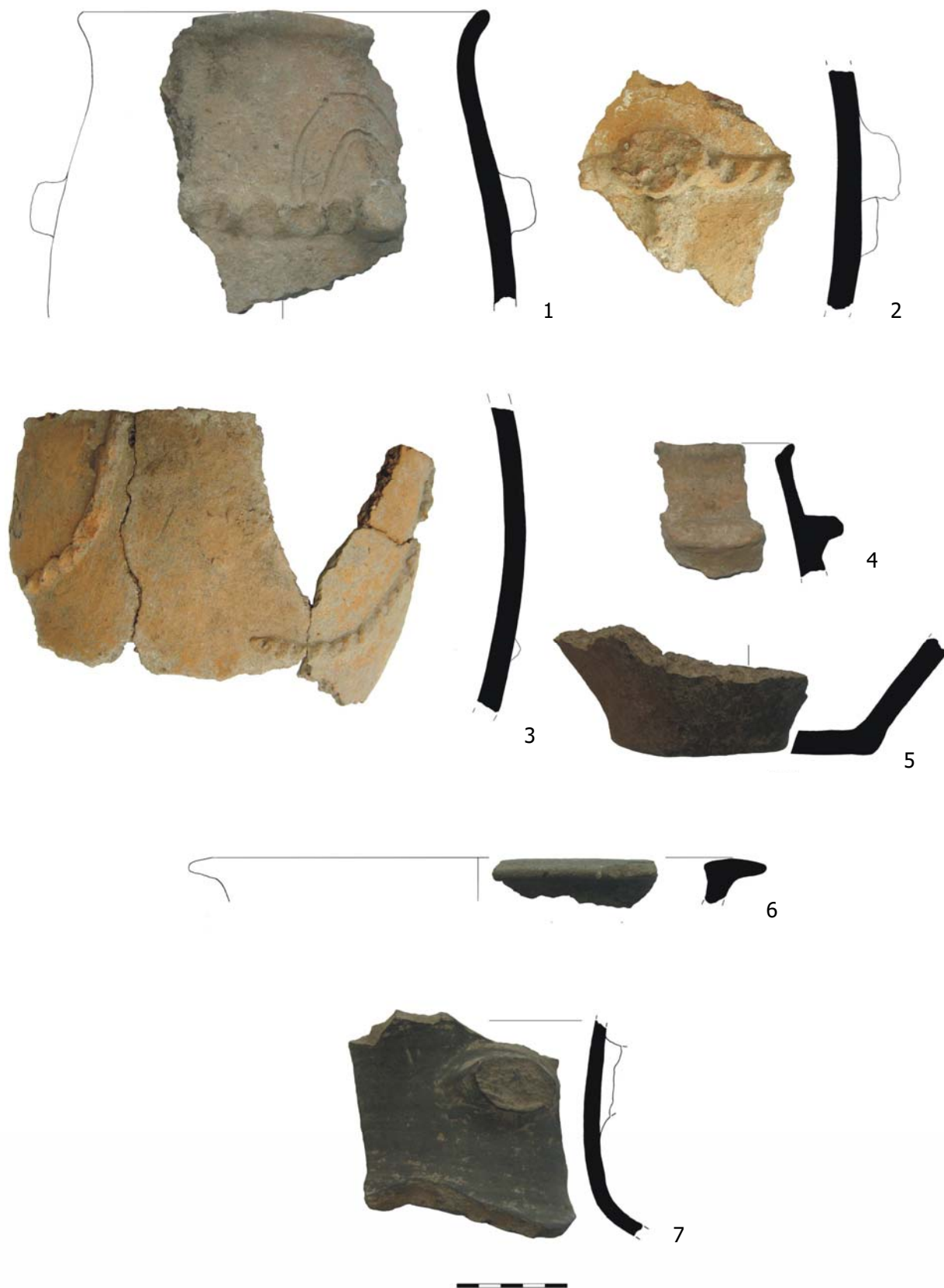

1

2

Plansa VIII. Mormântul M2, fotografie (1) și plan (2).
The M2 burial, photograph (1) and plan (2).

Plansa IX. Ceramică din a doua epocă a fierului lucrată la mână (1-5) și la roată (6, 7), sec. II-I a.Chr.
Second Iron Age pottery, hand (1-5) and wheel (6, 7) made, from 2nd - 1st centuries BC.

Plansa X. Fragmente ceramice romane (1-8): gât de amforă (1), fragment de chiup (2), ceramică fină (3, 4, 6), ceramică de uz comun (5, 7, 8); pandativ roman de bronz (9).

Roman pottery potsherds (1-8): amphorae neck (1), storage vessel fragment (2), fine pottery fragments (3, 4, 6), common use pottery fragments (5, 7, 8); Roman bronze pendant (9).

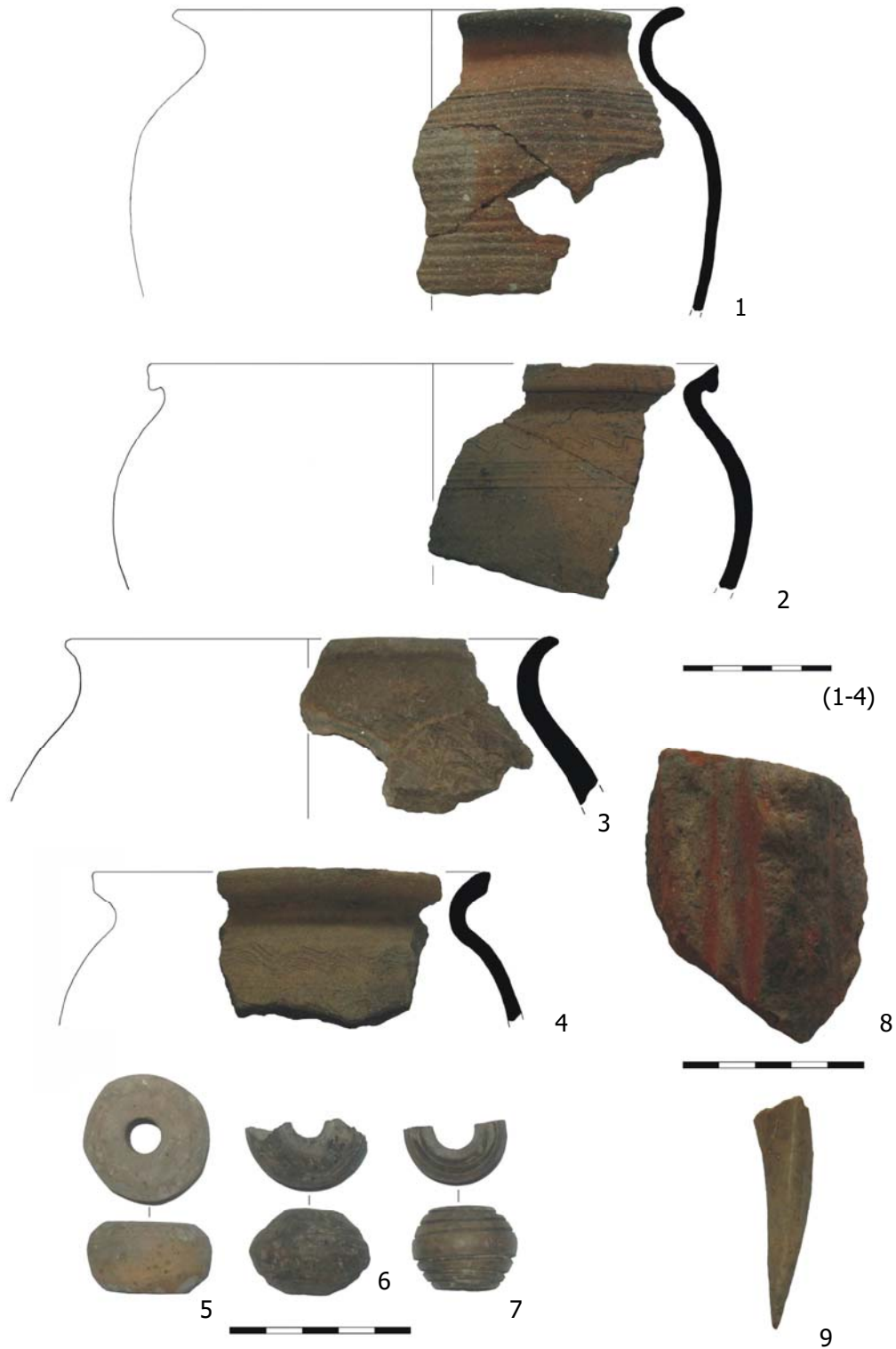

Planșa XI. Căramidă romană cu ștampilă N[S] (1); cărămizi (2-4) și țigle romane (5, 6).
Roman stamped brick with letter N[S] (1); Roman bricks (2-4) and tiles (5, 6).

Plansa XII. Conductă romană recuperată de la o gospodărie din satul Segarcea-Deal.
Roman pipe recently used as a chimney in a household from Segarcea-Deal village.

Plansa XIII. Fragmente ceramice (1-4), fusaiole (5-7), ascuțitor din cărămidă (8) și vârf de os (9), sec. IX-X (tip Dridu).

Pottery fragments (1-4), spindle whorls (5-7), brick use as sharpener (8) and bone awl (9), from 9th-10th centuries (Dridu type).